

УКРАЇНА–ЄВРОПА–СВІТ: історико-політичні та гуманітарні аспекти розвитку. Міжнародний науково-дослідницький проект

Запропонований науковій громадськості та широкому загалу читачів України і зарубіжних країн 5-й випуск (у двох частинах) Міжнародного збірника наукових праць «Україна–Європа–Світ: історико-політичні та гуманітарні аспекти розвитку» репрезентує науково-дослідницький проект колективу кафедри нової і новітньої історії та методики викладання історії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за участю відомих зарубіжних учених, що є продовженням часопису «Україна–Європа–Світ», якого 4 випуски було видано у 2008–2010 рр. у руслі кафедральної колективної теми «Україна в європейській (світовій) історії».

Нинішній випуск має інтердисциплінарний характер, метою якого є: дослідження на основі фактичного матеріалу, значною частиною вперше введеного у науковий обіг в контексті нових методологічних підходів, основних тенденцій й закономірностей, специфіки історичного буття українського народу як органічної складової європейської і світової спільноти народів, які попри всю складність загальноісторичного процесу розвивали міждержавні відносини в різних сферах суспільно-політичного життя та облаштування світового устрою від найдавніших часів до наших днів.

Зауважимо, що тривалий час українська історична наука була позбавлена можливостей вивчення історії України в контексті загальносвітового історичного процесу. Натомість, загальновідомо, що історія людської цивілізації позначена всесвітністю розвитку на всіх попередніх етапах. Людство завжди було єдиним. Навіть тоді, коли взаємини між націями і народами за своїми зовнішніми ознаками не лише не мали чіткого вияву, а й були антагоністично суперечливими. Такий методологічний підхід уможливило розглядати людство в його спільності, як соціальний організм, живими членами якого є різні народи й нації. З цього погляду очевидно, що жоден з народів не може жити в собі, через себе й для себе. Життя кожного народу є лише певною частиною в загальному житті людства.

Цивілізаційна еволюція на теренах сучасної України проходила в різні історичні епохи відповідно до їх викликів й вимог. Визначаючи шляхи соціально-суспільного розвитку, Україна завжди враховувала цивілізаційні європейські, відтак і світові процеси. Відзначимо, що завдяки постійним контактам в культурно-політичній та просвітницькій сферах національна спільнота українців у найскладніших умовах XVII–XX ст. продовжувала існувати в ім'я майбутньої єдності й незалежності. Прилучення України до світових надбань цивілізаційного розвитку простежується від античних часів до виникнення давньоруської цивілізації Київської Русі, її трансформації у складі Литовсько-Польської держави та Речі Посполитої, створення козацької державності за Богдана Хмельницького, функціонування української цивілізації у складі Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини, Радянського Союзу та виникнення й розвитку сучасної української цивілізації доби Незалежності.

Сучасний процес унезалежнення й суверенізації Української держави невіддільний від світового розвитку. Його об'єктивні передумови пов'язані з особливостями утвердження інноваційних технологій виробництва, поглиблення інтеграційних і глобалізаційних процесів, перетворенням знань та інформації, інтернаціональних за суттю, в основний виробничий ресурс суспільства, а також соціалізацією економічного життя, демократизацією політичних інституцій, зближенням духовних цінностей, відстоюваних народами. Україна силою свого географічного і геополітичного становища уможливило своє інтегрування в Європейську цивілізацію.

Тож дослідження історії України саме як важливого компонента загальноєвропейського історичного процесу, а відтак і в світовому концепті, у її розмаїтих зв'язках із західним світом сприятиме об'єктивному і органічному сприйняттю сучасниками історичного

минулого українського народу. На нашу думку, такий методологічний підхід є особливо актуальним сьогодні, в континуумі намагань України відійти від однобічної орієнтації у політичному, економічному і культурному розвитку й відновити штучно перерваний зв'язок із зарубіжними країнами.

Створення міжнародного науково-дослідницького проекту є тим життєдайним джерелом здобуття й поглиблення знань про Україну в контексті європейської і світової історії, яке допомагатиме народам краще розуміти один одного, наші відмінності, знаходити шляхи спільної співпраці й співробітництва, сприятиме осмисленню джерел вікових конфліктів між українським і зарубіжними народами, допомагати їм позбутися різноманітних міфів та упереджень, припиненню багатівікового розбрату між народами, їх порозумінню. Запропонований проект утверджуватиме погляди на становлення і розвиток незалежної України як світової держави, допоможе краще сприйняти сучасний і подальший її шлях, відкриє можливості до взаєморозуміння та толерантності й поваги у взаємних відносинах.

Розробка міжнародного науково-дослідницького проекту «Україна–Європа–Світ: історико-політичні та гуманітарні аспекти розвитку» слугуватиме міжнародному утвердженню України, зміцненню миру, дружби між народами, розвитку інтеграційних зв'язків із зарубіжними країнами шляхом висвітлення історії України в загальноісторичному контексті.

Зазначений науковий проект сприяє сучасним поколінням українців проникнутися духом патріотизму, дасть зрозуміти, що ми не самі, що народи усього світу з нами, а історія України є невід'ємною складовою всесвітньої.

Наукові результати оригінальних досліджень як українських, так і зарубіжних науковців, що охоплюють маловивчені проблеми історії зарубіжних країн, світової політики і міжнародних відносин, місця й ролі України у світовому співтоваристві, методології й джерелознавства, історичної української і зарубіжної біографістики, а також історії української і зарубіжної культури, освіти і науки, рецензій та оглядів найновішої літератури відкривають Україну світу та світ Україні.

Реалізація запропонованого проекту дасть вітчизняному й зарубіжному читачеві багатоплановий портрет та образ України в європейській пам'яті і водночас піднесе на новий рівень місце й роль українського народу у світовій цивілізації, тим самим покаже, що історія України, як й інших народів, є органічною частиною загальнолюдського розвитку і в той же час являє собою унікальну та неповторну його складову, своєрідну цивілізацію, становлення якої проходило і проходить під впливом і загальносвітових, і регіональних закономірностей.

Видання виходить змішаними мовами – українською, російською, англійською та польською, накладом 300 примірників та надсилається до бібліотек України і зарубіжних країн.

Для науковців, викладачів, вчителів, студентів й учнів, дипломатів і політиків, усіх, хто цікавиться історією зарубіжних країн та України у всесвітньому контексті.

Наукові керівники проекту
**«Україна–Європа–Світ: історико-політичні
та гуманітарні аспекти розвитку»**

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри нової і новітньої історії
та методики викладання історії
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

М. М. Алексісвець,
доктор історичних наук, професор
кафедри нової і новітньої історії
та методики викладання історії
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Л. М. Алексісвець.